

Jordanów i Jordanowszczyzna – to wspaniałe tereny do rekreacji i dla działalności harcerstwa. „Jakież wy macie okolice dla harcerstwa...” – to słowa Janiny Kamińskiej, żony Aleksandra Kamińskiego, kiedy przebywała w Jordanowie.

Początek harcerstwa w Jordanowie – prawie 100 lat temu – to 1926 rok, kiedy to w Prywatnym Miejskim Seminarium Nauczycielskim (obecnie Zespół Szkół im. Hugona Kołłątaja) powołano I Żeńską Drużynę Harcerską im. Marii Konopnickiej.

Na przestrzeni lat 1926-1939 harcerstwo rozwijało się powoli, przybywało drużyn, które organizowały ogniska harcerskie, zawody, uroczyste pochody, wydawały czasopisma harcerskie, wyjeżdżały na obozy. Powstało Koło Przyjaciół Harcerstwa.

W 1935 roku odbył się Ogólnopolski Zlot Harcerski w Spale. Uczestniczyła w nim również reprezentacja harcerzy z Jordanowa. Absolwentka Seminarium Nauczycielskiego Amelia Kuziara, wspominała, że „iskrę zapalną dla harcerstwa w Jordanowie przyniosła nieznana dziś z nazwiska instruktorka harcerska z Krakowa.”

Gdy wybuchła II wojna światowa nie zabrakło na służbie jordanowskich harcerzy z drużyny „Zawiszy Czarnego”. Otrzymali oni zadanie obserwacji terenu i składania meldunków wojsku. Strażnicą wówczas był „Poczekaj”.

Podczas wojny harcerze zapisali się na kartach historii aktywnie uczestnicząc w walkach, także w obronie Wysokiej, niektórzy również w oddziałach partyzanckich a jedną z pierwszych nielegalnych organizacji było konspiracyjne harcerstwo, zorganizowane na terenie Jordanowa w grudniu 1939 roku.

Po wojnie harcerstwo w Jordanowie zaczęło odtwarzać w oparciu o komendę Hufca w Nowym Targu, jednak wkrótce nastąpiły prześladowania instruktorów harcerskich, a ponowne odrodzenie harcerstwa w Jordanowie jak i w całym kraju nastąpiło w 1956 roku. Nauczyciele, którzy zajmowali się drużynami to między innymi Anna Gwiazdonik, Irena Skorupska, Andrzej Walas, Wanda Zembol i wielu innych. Harcerze opiekowali się pomnikiem poległych w czasie II wojny światowej żołnierzy w Wysokiej.

Przywrócono funkcjonowanie drużyn, w których kultywowano dawne tradycje i zwyczaje harcerskie. Harcerstwo stało się koedukacyjne. Nastąpił wzrost liczby harcerzy, kształciła się kadra instruktorska, powstawały nowe drużyny.

W 1956 roku ukształtował się szczepek należący wówczas do Hufca Sucha Beskidzka, którym kierowała hm. Anna Gwiazdonik, a następnie hm. Antoni Skorupski. W okolicznych miejscowościach przy szkołach powstawały kolejne drużyny i szczepey. Szczepey te stały się w 1975 roku podstawą powstania Hufca. W Liceum Ogólnokształcącym działał także Krąg Instruktorski, którym kierował hm. Andrzej Walas oraz Harcerski Zespół Wokalny „Balbinki”.

50 lat temu – po przeprowadzeniu reformy administracyjnej 1 września 1975 roku Rozkazem Komendanta Chorągwi Nowosądeckiej L1/1975 – hm. Andrzeja Głuca – powołano Hufiec Jordanów, obejmujący swoim działaniem miasto i gminę Jordanów. Według relacji pierwszej Komendantki Hufca Druhny Wandy Zembol siedziba Hufca znajdowała się wówczas nad Poczta w Jordanowie [obecnie ul. Rynek 2]. Komenda otrzymała tam „pokoik i telefon na korbkę, biurko, starą maszynę do pisania, nie było natomiast powielacza”. Hufiec rozpoczął działalność po wakacjach 1975 roku. A jeszcze w trakcie wakacji Druhna Wanda prowadziła własny obóz wędrowny w Bieszczadach. W trakcie jej rocznej kadencji Hufiec samodzielnie zorganizował rajd na sądeczczyźnie. Harcerze brali również udział w organizowanym przez wojsko w Nowym Sączu Nocnym Rajdzie na Azymut o Srebrną Ciupagę, a także w Zlocie Obozów Wędrownych w Hucie Katowice.

Kolejnym komendantem Hufca został hm. Tadeusz Uczniak. Jego kadencja trwała w

latach 1976-1980. W trakcie kadencji Druha Tadeusza nastąpił znaczący rozwój Hufca.

Zaczęły powstawać drużyny przy szkołach podstawowych na wsiach przy wsparciu dyrektorów szkół. Druh Tadeusz wspominał, że w okresie jego kadencji Hufiec otrzymywał duże wsparcie ze strony jordanowskich zakładów pracy. Harcerze otrzymywali dofinansowanie sprzętu turystycznego i obozowego, jak i wyjazdów na obozy harcerskie. Druh Tadeusz wspominał, że Hufciec brał udział w obozie w Myślcu nad Popradem (1977 roku).

Kolejnym komendantem Hufca został hm. Emanuel Merz. Jak sam wspominał, jako komendant Hufca, duży wysiłek włożył w zaopatrzenie Hufca w sprzęt do prowadzenia obozów i biwaków. Udało się wówczas zorganizować dzięki, m.in. wsparciu władz miasta oraz zakładów pracy, samodzielny obóz Hufca w Suchedniowie (VII 1980 roku). W momencie objęcia funkcji komendanta przez Druha Emanuela praktycznie w każdej szkole z terenu Hufca działała drużyna harcerska.

Jesienią 1980 roku podjęto decyzję o przystąpieniu drużyn Hufca do Kampanii „Bohater”, mającej na celu przygotowanie zuchów, harcerzy i instruktorów do przyjęcia imienia przez Hufiec. Druhna hm. Anna Gwiazdonik - ówczesna Przewodnicząca Komisji Rewizyjnej Hufca- zaproponowała Aleksandra Kamińskiego na bohatera Hufca. Druh Kamiński zmarł w 1978 roku, natomiast zgodnie z przyjętymi wówczas w ZHP zasadami od śmierci bohaterów drużyn, czy hufców musiało minąć co najmniej pięć lat. Dlatego też Komenda musiała wystąpić do żony Aleksandra Kamińskiego- Janiny, by wyraziła zgodę na przyjęcie przez Hufiec imienia Druha „Kamyka”, a następnie do Głównej Kwatery ZHP z prośbą o wyrażenie zgody pomimo faktu, że od śmierci Kamińskiego nie minęło pięć lat. Jak się potem okazało – Hufiec Jordanów jest najstarszą jednostką w ZHP noszącą imię Aleksandra Kamińskiego. Sporym wyzwaniem było przygotowanie Kampanii Bohater i zapoznaniem zuchów, harcerzy i instruktorów z życiem, twórczością i działalnością harcerską Druha Kamińskiego, przygotowanie uroczystości, znalezienie sponsorów do ufundowania i wyhaftowania Sztandaru. Projekt plakietki Hufca opracowała Druhna Czesława Gierat.

18 października 1981 roku nadano Hufcowi imię Aleksandra Kamińskiego. Na uroczystości wręczenia sztandaru była także żona Aleksandra Kamińskiego – Janina, która przekazała wiele materiałów, a także spotkała się z harcerzami i instruktorami Hufca. Obecni byli także komendant Chorągwi Nowosądeckiej hm. Andrzej Głuc i z-ca Naczelnika ZHP hm. Piotr Łapa oraz delegacje innych hufców. Decyzją Władz Miasta Hufiec został odznaczony Odznaką „Zasłużony dla Ziemi Jordanowskiej”. W czasie uroczystości nadania imienia i sztandaru delegacja instruktorów złożyła wiązanki kwiatów na grobie Druha Kamińskiego na Cmentarzu Powązkowskim w Warszawie.

W wyniku wprowadzenia stanu wojennego 13 grudnia 1981 roku działalność Hufca została czasowo zawieszona. Był to dla Hufca niejako moment załamania zarówno przez niesprzyjające ZHP władze, jak również rezygnację części instruktorów ze swoich funkcji. W wyniku zniesienia stanu wojennego w 1982 roku Hufiec wznowił swoje działania- dzięki sporemu zaangażowaniu Druha Emanuela przetrwał trudny czas. Komenda starała się również, by Hufiec Jordanów nie został włączony do Hufca Sucha Beskidzka. Druh Emanuel już od swojej pierwszej kadencji dążył do tego, by w Hufcu, jak sam mówi nie było, tzw. „białych plam” – miejscowości na terenie Hufca, gdzie nie działałaby drużyna harcerska, czy choćby gromada zuchowa.

W 1984 roku kolejną komendantką Hufca została hm. Małgorzata Wiśniewska Skupiła się głównie na zwiększeniu i różnicowaniu imprez programowych organizowanych przez Hufiec, a także organizacji samodzielnych obozów letnich: m.in. w Brzózkach,

Rosnowie, Rychnowach czy Łazach, a następnie wraz z Hufcem Gorczańskim w Rowach czy Pobierowie. Od 1985 roku odbywa się Turniej o Puchar Komendanta Hufca. Harcerze uczestniczyli w Ogólnopolskim Turnieju Wiedzy Pożarniczej „Młodzież Zapobiega Pożarom”- wielokrotnie uczestniczyli w finale tego turnieju. W maju 1987 roku Hufiec był organizatorem Chorągwanego Przeglądu Teatrzyków Zuchowych „5 Spotkanie z Bajką”, gdzie swoje spektakle prezentowały Gromady Zuchowe z całego województwa. Od 1991 roku reprezentacje drużyn Hufca odbierają Betlejemskie Światło Pokoju od słowackich skautów przekazując je mieszkańcom naszego regionu. W 1992 roku po raz pierwszy zorganizowano Mikołajkowy Konkurs Recytatorski dla zuchów i harcerzy.

W 1992 roku Komendantem Hufca został ponownie hm. Emanuel Merz, tym razem funkcję Komendanta sprawował nieprzerwanie przez piętnaście lat.

W tym czasie w Hufcu zapoczątkowano nowe imprezy programowe. Biwak z Piosenką Harcerską w Sidzinie (od 1994 roku), Dzień Myśli Braterskiej (od 2000 roku).

W 2001 roku odbył się pierwszy Rajd „Kamyk” dla upamiętnienia Bohatera Hufca w rocznicę nadania imienia i sztandaru Hufcowi.

Harcerze naszego Hufca godnie reprezentowali Hufiec, m.in. Podczas „białej służby” w trakcie pobytu w Krakowie Jana Pawła II i Benedykta XVI.

Brali udział w uroczystościach w Warszawie organizowanych przez środowiska „Kamykowe” w związku z rocznicą śmierci Aleksandra Kamińskiego.

Od roku 2003 reprezentacje drużyn Hufca biorą czynny udział w Inauguracji Roku Harcerskiego Chorągwi Krakowskiej.

W 2004 roku większość drużyn Hufca uczestniczyła w „Kampanii Bohater”, otrzymała także proporce. Dużą popularnością w tym czasie cieszyła się wśród gromad i drużyn Odznaka Programowa Hufca, realizowana przez zuchów i harcerzy w trzech etapach, składających się z kilku zadań o różnym poziomie trudności, kształtujących różnorodne umiejętności harcerskie.

W 2007 roku kolejny raz Komendantem Hufca została hm. Małgorzata Wiśniewska, sprawowała funkcję przez dwie kadencje (8 lat). W tym czasie gromady i drużyny Hufca realizowały Chorągwaną Odznakę Programową. W 2007 roku reprezentacja naszego Hufca wzięła udział w Światowym Zlocie Skautów Jamboree w Wielkiej Brytanii, a w 2011 roku w Szwecji. Harcerze brali udział w Zlocie ZHP w Kielcach w 2007 roku, a w 2010 roku w Ogólnopolskim Zlocie Stulecia Harcerstwa w Krakowie.

Od 2008 roku organizowana jest wystawa dorobku Hufca, prezentująca dorobek gromad i drużyn. Od 2009 roku zaczęto organizować Magiczny Event Harcerski oraz Wiosenny Bieg Sprawnościowy. Zainteresowaniem lokalnego społeczeństwa cieszyły się kilkakrotnie organizowane przy wsparciu Grup Rekonstrukcyjnych rekonstrukcje historyczne na terenie Miasta.

W latach 2009-2014 Hufiec powiększył teren działania o teren gminy Jabłonka na terenie, której działały: 1 Orawska Drużyna Wędrownicza Wierchy oraz 2 Orawska Drużyna Starszoharcerska Agat. Przed przystąpieniem do Hufca pierwszej z drużyn na terenie Orawy działał Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej. Od 2012 roku organizowane są imprezy programowe dla harcerzy starszych – Złaz Harcerzy Starszych i Wędrowników oraz dla członków gromad- Zuchowa Olimpiada na Wesoło.

W 2014 roku Gromady Zuchowe Hufca zrealizowały odznakę na 100-lecie Ruchu Zuchowego w Polsce.

W 2015 roku kolejny raz Komendantem Hufca został hm. Emanuel Merz i sprawował funkcję przez dwie kadencje.

W 2016 roku Hufiec obchodził 35-lecie nadania imienia i sztandaru.

W związku z uroczystościami do Jordanowa przyjechali przedstawiciele środowisk „Kamykowych”, władz naczelnych i chorągwiowych ZHP oraz wielu niezawodnych przyjaciół, odbyła się gra terenowa dla gromad i drużyn, przeprowadzono również rekonstrukcję historyczną „Akcja pod Arsenalem” dla społeczności lokalnej. Odbyły się także występy zespołów „Małe Słowianki” i „Słoneczniki” oraz naszego instruktora p.wd. Krzysztofa Lichoty – „Kawasa”. Następnie wszyscy udali się na wieczornicę, w trakcie której odbyło się spotkanie z Druhną Barbarą Wachowicz - pisarka, autorka m.in. książki o Aleksandrze Kamińskim: „Kamyk” na Szańcu – Gawęda o Druhu Kamyku” czy „Wstępu do Kamieni na Szaniec”. Także w 2016 roku po raz pierwszy zorganizowano Hufcowe Imieniny Zucha, a Reprezentacja Hufca w ramach „białej służby” uczestniczyła w Światowych Dniach Młodzieży w Krakowie, kiedy Polskę odwiedził papież Franciszek.

Od 2017 roku Hufiec jest organizatorem Harcerskiej Gry Miejskiej dla dzieci i młodzieży miasta i gmin Jordanów oraz gminy Bystra – Sidzina oraz Magicznego Eventu Zuchowego. W 2018 roku Gromady Zuchowe Hufca przeprowadziły Kampanię Proporzec „Nasz proporzec - odwieczny nasz Druh”. Gromady i drużyny zrealizowały także propozycję programową „Wiek ZHP” na 100-lecie ZHP, a także w ramach propozycji programowej realizowały zbiórki dotyczące historii harcerstwa.

Po kilkuletniej przerwie w 2019 roku reaktywowano środowisko harcerskie na terenie gmin Jabłonka, Czarny Dunajec, w obrębie których działają gromady zuchowa, drużyna harcerska i drużyna wędrownicza.

W związku z wybuchem pandemii Covid 19 w marcu 2020 roku charakter działalności Hufca uległ zmianie. Jak w całej Polsce, z powodu zamknięcia szkół w zależności od panujących warunków drużyny i gromady Hufca realizowały swoje programy w sposób zdalny, bądź hybrydowy- spotykając się na świeżym powietrzu.

W styczniu 2021 roku w ramach Hufca został utworzony 1 Łętowski Szczep Zodiak im. gen. Elżbiety Zawackiej, którego komendantką została hm. Izabela Świerczek. Szczep zrzesza jednostki harcerskie działające na terenie Łętowni– 3 Łętowska Gromada Zuchowa Dzielne Smerfy, 1 Łętowska Drużyna Harcerska Przyjaciele im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego, 11 Łętowska Drużyna Starszoharcerska Cichociemni im. Alka Dawidkowskiego, 15 Łętowska Drużyna Wędrownicza CDN im. Jana Rodowicza „Anody”. Jest to pierwszy szczep działający w Hufcu od wielu lat. W październiku 2021 roku odsłonięto w Jordanowie tablicę pamiątkową z okazji 40-lecia nadania Hufcowi imienia Aleksandra Kamińskiego oraz Sztandaru. W 2021 roku Hufiec otrzymał Laur Babiogórski.

W lutym 2022 roku wybuchła wojna rosyjsko-ukraińska. W związku z napływem uchodźców z Ukrainy do naszego kraju Hufiec podjął działania wspierające uchodźców, m.in. organizując zbiórki niezbędnych artykułów.

Od 2022 roku wznowiono organizację zimowiska Hufca, w czasie ferii zimowych. W 2022 roku została zorganizowana wieczornica, nie tylko dla harcerzy, ale także dla społeczności lokalnej „Kim Oni byli?”. Odbył się także Apel Pamięci na cmentarzu w Jordanowie połączony z poświęceniem krzyży harcerskich na grobach instruktorów z udziałem ich rodzin. Od października 2023 roku w Jordanowie działa Jadłodzielnia zorganizowana przez Hufiec.

Od roku 2023 komendantem Hufca jest phm. Wacław Bednarz. W trakcie jego obecnie trwającej kadencji Hufiec prężnie się rozwija. Powstają nowe drużyny i gromady oraz Szczep na terenie gmin Jabłonka i Czarny Dunajec.

2 Orawski Szczep Gawra, którego komendantką jest phm. Weronika Rusnak, zrzesza:

7 Orawską Gromadę Zuchową Leśne Ogniaki, 4 Zubrzycką Gromadę Zuchową Seledynowe

Liski, 3 Orawską Drużynę Harcerską Limba, 16 Orawską Drużynę Wędrownicą Wataha.

Harcerze chętnie biorą udział w akcjach charytatywnych zorganizowano, m.in.: zbiórki na rzecz Ogólnopolskiego Towarzystwa Opieki nad Zwierzętami Animals Inspektorat Sucha Beskidzka, akcje sprzątania świata, zbiórki w ramach Szlachetnej Paczki i WOŚP zbiórkę zbiórkę na rzecz powodzian, czy zbiórkę na rzecz Krakowskiego Hospicjum dla dzieci. Udało się zorganizować patrol z Hufca na Jamboree 2027 roku w Polsce, a dokładniej w Gdańsku.

W 2025 roku zorganizowano obchody 50-lecia powstania Hufca. Odbыл się koncert Michała Łangowskiego, grającego poezję śpiewaną oraz piosenki harcerskie. Ponadto mieszkańcy naszego regionu mogli obejrzeć wystawę „Hufiec ZHP w Jordanowie na przestrzeni lat” przygotowaną przez instruktorów Hufca oraz drużynowych. Główne uroczystości rozpoczęły się od mszy św. w Sanktuarium Matki Bożej Trudnego Zawierzenia w Jordanowie, podczas której harcerze odebrali ogień „Światelko Pamięci” i zanieśli na groby instruktorów, którzy odeszli na Wieczną Wartę. Po mszy odbył się uroczysty apel Hufca, podczas którego uhonorowano instruktorów oraz przyjaciół harcerstwa, a także podsumowano lata pracy odbył się na jordanowskim rynku. Następnie harcerze wzięli udział w Harcerskiej Grze Terenowej „Popatrz w Przeszłość”. Wieczorem nastąpił najbardziej wzruszający punkt programu – wieczornica „Z Góry Nam...” – harcerskie wspomnienia w 50 rocznicę powstania Hufca ZHP w Jordanowie”, podczas której przybliżono początki jordanowskiego Hufca, wspomniano instruktorów, którzy przez lata budowali potęgę jordanowskiego Hufca. Po wieczornicy odbył się koncert nowopowstałego hufcowego zespołu „Połoniny”.

Opracowanie: Komisja Historyczna Hufca Jordanów na podstawie wspomnień hm. Andrzeja Walasa oraz wywiadów przeprowadzonych z Komendantami Hufca.